

Szellősi Anna

Shakespeare-hősök a forradalomban 56 csepp vér

Szerelmi történet? Történelmi dráma? A kettő együtt, összeolvadva. Talán így jellemezhetnénk legjobban Horváth Péter 56 csepp vér című rockmusicaljét, melyhez a lap januári számában megjelent azonos című novella szolgált alapul. Elképesztő az emberi fantázia végtelensége: egy néhány oldalas írásból két órás szuperprodukciónak készítették, kreáltak a Papp László Budapest Sportarénában.

Az alaptörténet akár egy újabb Rómeó és Júlia adaptáció is lehetne, hiszen a két fiatal főszereplő Robi és Juli tiszta, ártatlan szerelme a darab egyik fő szála, mégis sokkal több annál: az alkotó az eseményeket a magyar történelem egyik legvéresebb, legmeggrázóbb időszakára, 1956-ba helyezte.

A novellával ellentétben - ahol a történeteket egy áruló fiú vallomásaként olvashatjuk - a musicalben a narrációt Lőrinc barát „vállalta magára”, ami érthető is, hiszen a darab ifjú résztvevői prózai szerepekben meglehetősen amatőrnek bizonyultak, habár énektudásukat már megcsillogtatták a Megasztár című tehetségkutató műsorban.

A „tiszit” (ahogy a fiúk maguk közt nevezik) alakító Kaszás Attila lenyűgöző átéléssel játszotta a fiúkért aggódó, békét hirdető, felelősségteljes, a történelemmel, a történetekkel szemben mégis dacoló papot. A darab egyik legmeggrázóbb jelenete, mikor a széthullott világban, a forradalmi káoszban Lőrinc barát térdre ereszkedik és liturgikus dallamokból kibomló, erőteljes „rokk-imában” próbálja rábírn az Istent, hogy segítsen az ártatlanokon és ehhez minden maradék „hitmorzsáját” össze kell szednie, nehogy a fohász átokba forduljon át:

„Uram, jöjj,
ne hagyj, hogy innen fekete szíved
fekete átkot üvöltsek rád!”



Az esketés (Svetlána: Hoffmann Mónika; "Tiszi": Kaszás Attila; Robi: Palcsó Tamás)

„Ó atyám
elég a vérből, elég a rosszból,
követelem, hogy jó legyen!”

(A dalok szövegei szintén az író-rendező Horváth Péter munkáját dicsérik.)

Az alkotók kihasználták a hely méreteiből adódó lehetőségeket: korhú autókön és oldalkocsis motorokon száguldoztak a vérengző ávós tisztek, tiritarka ruhába öltözött lányok csapata próbálta parancsra táncolni a csa-csa-csát, ám a legszínesebb jelenet mégis a „művelődési házban” tartott születésnap béli forgatag volt. Lampionok ereszkedtek alá a magasból, a színpadon legalább ötven ember kiabált és bolondozott egyszerre, óriási Eiffel-torony, vörös csillag, zsiráf masírozott át a színen és az Apostol együttes frontembere, Meződi József jóvoltából egy „zsúrszínpadon” dalolhatott a szovjet Herceg 16 éves leánykája, Szvetlána.

A történet itt vett drámai és egyben romantikus fordulatot: filmszerűen szakadt meg a zsbongás, dermedtek díszletté a szereplők és a két fiatal, Robi (Palcsó Tamás) és Juli (Veres Mónika) megható és kellőképpen naiv, de mindenek ellenére erősen slágergyanús szerelmi kettősben vallottak egymásnak érzelmeikről. A dalszövegben felbukkanó és a szituációból fakadó összetett érzések eljátszása, amiben keveredik a kétely, a félelem a jövőtől és a zavar az őszinte, nyiladozó szerelmi bájjal, azonban sajnos már túl nagy falat volt a két színészpalántának, akik legfőképp csak arra koncentráltak, hogy tartsák magukat a koreográfiához, és hogy ne remegjen a hangjuk, ami egyrészt érthető, másrészt meglehetősen bosszantó is volt.

A Mercutiót/Medve Lacit alakító Miller Zoltán azonban nemcsak teljesen hitelesen hozta a „főlázdát”, aki tényleg csak azért ment a bálba, hogy az ott lévő ávósokat bosszantsa és „megdöntse a szovjet bulát” (ezt a flegma, lenéző hozzáállást egyébként egyetlenegy gesztussal fejezte ki: a születésnapos Szvetlánával váltott csók utáni jól látható grimasszal), hanem segített, finoman irányított, alájátszott a tapasztalatlan főszereplőknek.

Nem is meglepő, hogy a darab kulcsmondatait a profi rendező Lőrinc barát mellett vele mondatta. Érdekes egyébként, hogy míg a pap az általános érvényű erkölcsi normák hangadója, addig a magyar és történelmi vonatkozású tanulságokat, szívre ható felhívásokat - mint például: „Ne fordulj el szülőhazádtól!”, „Sokszor tépett, ezerszer bántott föld: Magyarország.”- a szerző inkább egy egyszerű, vidéki parasztyerek, a történelem vétkes áldozata, Medve Laci szájába adta.

A béli jelenet után az események követték a Shakespeare-mű dramaturgiáját azzal a különbséggel, hogy az ünnepek azért ért hirtelen véget, mert Pesten kitört a forradalom.

Robi ennek ellenére megpróbált még egyszer beszélni kedvesével, tehát átmászva az akadályokon az erkélyt jelképező vörös csillagos emelvényre csalogatta Júliát, ami-

kor megtörtént a baj: a fiút elkapták az udvaron járőröző ávósok, és börtönbe vetették. Így Julival már csak a fal tetejéről leskelődő Mercutio válthatott szót, aki figyelmeztette a lányt, ne csináljon semmi megdondolatlanságot. Ám az ifjú hölgy szerelmes és szerencsére kellőképpen vékony volt ahhoz, hogy átbújva a zárka rácsain Rómeójával tölthesse az éjszakát.

Ez alatt a forradalmi események a városban is bontakoznak: Robi apja, a színész Lear király szenvedélyesen biztatja és lelkesíti a tömeget, bár az ő karakterét megformáló Miller Lajosból hiányzott az a tűz, ami a figurát igazán élővé tette volna.

Mercutio hiába győzködte az ávós kiskatonákat arról, hogy álljanak át a forradalmárok oldalára, hisz ők is magyarok, őket is „magyar anya szülte”, azonnali eredményt nem ért el, de a kételyt elültette a szívükben, így nem engedelmessé váltak a parancsnokságot apjától, az őrnagytól átvevő Tibornak, Júlia bátyjának, aki a nyitójelenet után itt került ismét előtérbe. Kiss Zoltán egyik legjobb alakítását láthattuk az arrogáns, nagyképű, szívtelen és vulgáris, de ennek tudatában is nagyra törő katona szerepében, aki hűgát a hajánál fogva rángatja elő, megvető hangon áruló kurvának titulálja, a rebellis Robit pedig minden teketória nélkül agyonlőné, ha barátja, Mercutio nem állna a helyébe. Halálát viszont épp Rómeó bosszulja meg. Így haldokol hát dalolva Tibor Júlia, Medve pedig Rómeó karjai között, amikor is felcsendül a címadó mondat: „Mennyit is ér 56 csepp vér...”

A szerelmesek Lőrinc baráthoz menekülnek, aki elbújtatja őket a vérengző valóság és a bosszú elől. A csapat tagjai szintén a templomba viszik Mercutio holttestét, és végül a barát közreműködésével még a baljós szerelmi ténnyel is megbékélnek, hiszen: „A forradalom hatalmas, de a szerelem még hatalmasabb.”

Az egyik fiú azonban nem tud megbocsátani, és elárulja a „kis forradalmi sereget”: átáll a szovjetekhez, akiknek így sikerül levernük a helyi lázadást. Ám ez súlyos áldozatokat követel, az esküvőre készülődő fiatalokat és az összes szabadságharcost leterítik a bevonuló tankok.

De senki se keseredjen el túlságosan, hiszen körülbelül egy perc múlva mindenki felállt, énekelt és a gyönyörű élőképe formálódott statisztáktól (magyar zászlók tengere, katonák az egyik, forradalmárok a másik oldalon, közepén egy fehér inges kisfiú) körülvéve hajolt meg a tapsnak.

Azért mindenképpen sajnálatos volt, hogy a rendező nem hagyott időt a megdöbbenésre, a katarzis kibontakozására, a színpad még csak el sem sötétült...

Mégis el kell ismernünk, hogy ez a színmű méltó emléket állít az ötvenéves forradalomnak. A történet szép, megható, érdekes és fordultatos; a helyszín, a díszletek monumentálisak, a zene (végig zenekar játszott egy zseniális karmester, Zádori László vezényletével), a dalszövegek gyönyörűek, ráadásul a darab tartalma és üzenete olyannyira populáris és közérthető (nem pedig dagályos és tömény, mint a legtöbb, az 56-os forradalmat bemutató produk-

cióban), hogy még a fiatalabb korosztály (mint például e sorok írója) számára is izgalmasan, mégis tényszerűen, történelmi hűséggel mesél.

A mű egyik legkifejezőbb szimbóluma, a főhelyen álló, uv-csővekből összerakott ötágú vörös csillag pedig azt mutatja, hogyan keveredik a modern a régivel, miként épül múltra a jelen, és hogy e kettő együtt, széttéphetetlenül, ledönthetetlenül (!) mutat irányt a jövőnek.

Az 1990-es rendszerváltás a közgondolkodásban látszólagos társadalmi konszenzust teremtett közelmúltunk legvitatottabb történelmi korszakának, 1956 eseményeinek a megítélésében. Nyilvánvaló azonban, hogy min-

denek előtt a konzervatív értékrenddel és/vagy jobboldali politikai attitűddel szocializálódottak körében alakult ki közmegegyezés abban, hogy a forradalom és szabadságharc kontinuitást alkot a magyarság függetlenségért és szabadságért vívott küzdelmeinek eszmeiségével, szerves részévé vált nemzeti identitásunknak. Az 1956-os forradalom történetének hiteles értékelését jelentősen elősegítette a nyilvánosságra került kordokumentumok hozzáférhetősége, a történészek – időnként egymásnak ellentmondó, de az igazság megismeréséhez támpont adó, vagy adalékul szolgáló – kutatási eredményeinek publikálása. A szaporodó tudományos és tényirodalom megjelenése és elérhetősége mellett a közvélemény szem-



Jelenetek a darabból

